

BEROEPEN EN FUNCTIES

Bio-ethicus Karin Jongsma onderzoekt of e-health wel ethisch verantwoord is

3 weken geleden

E-health is voor sommigen een heilige graal, terwijl anderen vooral gevaren zien. Karin Jongsma (31) doet onderzoek naar de ethische knelpunten. ‘Ik heb geen glazen bol, maar denk dat de rol van de arts gaat veranderen.’

E-health is nogal een containerbegrip. Hoe lang bestaat het eigenlijk en waar wordt het zoal toegepast? ‘Digitalisering binnen de medische wereld kwam op in de jaren negentig’, vertelt bio-ethicus Karin Jongsma. ‘Maar het was in het begin niet veel meer dan digitale foto’s bij radiologie. Ondertussen wordt e-health op heel veel terreinen toegepast. Iedereen kent het elektronisch patiëntendossier. Maar e-health wordt ook veel gebruikt in de zorg voor chronisch zieken, zoals diabetici, hartpatiënten en sommige vormen van overgewicht.

‘Er zijn allerlei apps en apparaten beschikbaar waarmee patiënten thuis in een eigen

omgeving hun eigen gezondheid kunnen monitoren. Het bespaart niet alleen een hoop tijd en kosten, maar kan de data ook consequenter en betrouwbaarder maken. Ook binnen de geestelijke gezondheidszorg wordt e-health veel toegepast. Denk bijvoorbeeld aan digitale dagboeken die patiënten met depressieve klachten kunnen bijhouden over hoe ze zich voelen, maar ook voor online cursussen en therapieën. E-health omvat echter ook al die apps die je op je mobiel kunt downloaden of die te koop zijn in de vorm van wearables, zoals horloges. Het zijn verschillende toepassingen van e-health, die samen steeds vaker met *digital health* worden aangeduid.'

Jij doet onderzoek bij het UMC Utrecht naar de ethische kant van e-health. Wat houdt dat in?

'Ik kijk binnen mijn onderzoek naar de verschillende kanten van biomedische kwesties en probeer daar argumenten voor te vinden en die tegen elkaar af te wegen. Neem nu een app die is ontwikkeld voor zwangere vrouwen, waarmee ze tijdens de zwangerschap hun gezondheid kunnen monitoren. Die wordt vervolgens aan niet-westerse landen verkocht. Maar zo'n app veronderstelt allerlei dingen die misschien helemaal niet opgaan voor Afrikaanse vrouwen. Zoals een 20-wekenecho. Kan die vrouw in Afrika die wel betalen? Is zij de enige in zo'n gemeenschap die over zo'n besluit gaat? Heeft zij überhaupt beschikking over een eigen mobiel? Allemaal vragen die spelen bij de beoordeling van de wenselijkheid van zulke toepassingen. Dat zijn kwesties waar je als ethicus naar kijkt.'

Bio-eticus lijkt me niet een beroep waar je als kind van droomt. Hoe kwam je op het idee?

‘Ik heb gezondheidswetenschappen gestudeerd en heb daarna een tweejarige onderzoeksmaster gevolgd. Daarin werd ook aandacht besteed aan medische ethiek. Maar dat ging nog over traditionele ethische kwesties, zoals het gebruik van proefdieren, abortus en euthanasie. Maar elke keer als ik aan mijn docenten vroeg waaróm een bepaalde keuze gemaakt zou moeten worden, reageerden ze met: dat kunnen wij helemaal niet zeggen. Heel kort door de bocht: wij kunnen niet zeggen of iets goed of fout is. Maar dat was wel waar artsen op zaten te wachten. Dus op een gegeven moment dacht ik bij mezelf: als ik die antwoorden niet krijg, dan moet ik daar misschien zelf maar naar op zoek gaan.

‘En zo ben ik via verschillende onderzoeksfuncties, waaronder een promotieonderzoek naar dementie en wilsbekwaamheid aan het Erasmus UMC, terechtgekomen bij het

Wat maakt jouw vak belangrijk?

‘Ik werk bij mijn onderzoeken in allerlei consortia samen met verschillende partijen, waaronder artsen, technologie-ontwikkelaars en beleidsmakers. Wij worden er als ethici tegenwoordig vanaf het begin bij betrokken om parallel onderzoek te doen aan de ontwikkeling. Vroeger was dat anders, dan werd je er als ethicus pas achteraf bij gehaald, om te toetsen wat er eventueel niet goed was gegaan. Maar nu worden wij dus betrokken bij het complete traject. Daarmee heb je ook echt invloed op allerlei ontwikkelingen die gaande zijn, dat is echt superinteressant.’

Wat verwacht je van de toekomst van e-health? En wat betekent dat voor de arts-patiëntrelatie?

‘Ik ben ethicus, geen profeet, ik heb geen glazen bol. Maar ik denk dat je straks helemaal niet meer van e-health of digital health zal spreken. Omdat het ondertussen zo’n integraal onderdeel is geworden van de gezondheidszorg dat wij het niet eens meer opmerken. Wat betreft de arts-patiëntrelatie en de angst van veel mensen dat die gaat verdwijnen: ik denk dat de rol van de arts gaat veranderen, waarbij digitalisering veel administratieve taken overneemt. Waardoor ze meer tijd overhouden voor echt contact met hun patiënten.’

Beroepen van de toekomst

Ontwikkelingen als digitalisering en robotisering hebben een grote impact op de arbeidsmarkt. Sommige beroepen zullen bijna onherkenbaar transformeren en er ontstaan ook volledig nieuwe beroepen. In deze serie blikken we vooruit op die beroepen van de toekomst.